

Kérdőjelek a terített asztalon

Ha közvélemény-kutatást rendezték arról, hogy mire lehetünk büszkéek mi magyarok, amikor nagyon sokan említik a magyar konyhát, s a dúsán terített asztalt, mint vendégszerettségünk jelképét. Való igaz, hogy a hozzánk látogató külföldieknek rendszerint sokáig emlékezetes ebédekben, vacsorákban van részük. Egyáltalán nem biztos azonban, hogy ma is élő étkezési hagyományaink, azok a gyakran emlegetett magyaros jellegzetességek nemzeti büszkeségre adnak okot.

Sokak, jó zsírosat, fűszerezést enni, s utána minél többet inni; nem erény és nem is okos dolog. Még akkor sem az, ha mindenképpen kifejezésre akarjuk juttatni, hogy vendégünket igen nagyra becsüljük. S akkor sem, ha arról szándékunk meggyőző bizonyítást adni, hogy telik a bőséges traktálásra.

Nemcsak ünnepi és vendéglátó, hanem mindennapi étkezésünk mértéke, táplálékaink mennyisége és összetétele is olyan, hogy érdemes vele foglalkoznunk. Közérzetünk, egészségünk, sőt az is függ táplálkozásunktól, hogy meddig élünk. Tévedés lenne azt gondolni, hogy csak a szegénység okozhat káros következményekkel járó táplálkozási gondokat. Teheti ezt a jómód is. Népünk már ezek sorába tartozik, akiknek nem a hiányos, hanem a bőséges táplálkozás körülményei között kell foglalkozniuk ezzel a kérdéssel, hogy milyen az ésszerű, az egészséges étkezés?

Az egy személyre jutó napi kalóriaigényünk 1938-ban 2805 volt Magyarországon, 1968-ban 3141, az idén pedig 3170. A fehérjefogyasztás ugyanazokhoz az évekhez 91, 97, illetőleg 99 gramm. Az európai országok között a kalóriaigényünk tekintetében a negyedik, az összes fehérjefogyasztás szempontjából pedig a harmadik helyen vagyunk. Alacsony azonban az állati eredetű fehérjék aránya. A negyedik

öt éves terv előirányzata szerint 1975-ben 3291 lesz fejenként a kalóriaigényünk, 104,5 gramm fehérjét veszünk magunkhoz, s ezen belül növekszik az állati fehérje aránya.

Minden terv annyit ér, amennyi megvalósul belőle. S a terv végrehajtása ebben az esetben nem az állami intézményeken, hanem a különböző vállalatokon múlik elsősorban, hanem magukon a fogyasztókon. A családoktól, a háziasszonyoktól függ, hogy mi kerül az asztalra, milyen összetételű táplálkozásuk. Ugyanakkora összegből lehet egészséges vagy egészségtelen étkezéssel gondoskodni. Sőt, előfordulhat, hogy az ésszerűbb táplálkozás kevesebbet kerül.

Igy van ez városban és falun egyaránt, a vidéken előnépesség mégis megkülönböztetett figyelmet érdemel ebből a szempontból. Mindenekelőtt azért, mert a falvakban, a községekben — nem is szólva a tanyavilágról — kevesebb a lehetőség a változatos táplálkozásra és ott tartják magukat legmáskasabbul a régi táplálkozási, konyhatechnikai szokások. A városokban sokkal több mód és alkalom nyílik arra, hogy előadásokkal, a tájékoztatás, a felvilágosítás különféle módszereivel széles körben megismertessék a táplálkozás helyes szerkezetét, s az okokat és okozatokat, amelyek egyre nagyobb egészségügyi és társadalmi jelentőséget adnak az étkezésnek.

Tény: szinte az elején kell kezdeni a felvilágosító munkát a legtöbb helyen. Azzal, hogy mi a kalória, a fehérje, a vitamin, miért fontos az állati eredetű fehérjék arányának, a zöltség- és gyümölcsfogyasztásnak a növelése és így tovább. Miért károsak a túlságosan zsíros ételek, mi az előnye annak, ha több marhahúst eszünk a sertéshús rovására stb. Kézenfekvő a kérdés: kikre vár az ilyen tájékoztatás? A válasz szinte önként adódik: Mindazokra az intézményekre, társadalmi és gazdasági

szervezetekre, amelyek a községekben működnek.

Kiemelkedően fontos szerepük van az iskoláknak és a közművelődési szervezeteknek. Ha a gyerekek már az általános iskolákban megkapják az egészségügyi és életleni szempontból nélkülözhetetlen oktatást, akkor családi környezetükre kezdettől fogva jó hatással lehetnek. Később pedig, amikor majd ők vezetnek háztartást, még inkább remélhető, hogy korszerűbb gondolkodásról és szemléletről tesznek tanúságot e tekintetben is.

A TIT, a nőtanács, a Hazafias Népfőrt és a fogyasztói szervezetet az iskolán kívüli tájékoztatásban, felvilágosításban tehet sokat. Az őszi és téli hónapok folyamán, minden községben tartanak előadásokat, filmvetítéssel egybekötött tanfolyamokat. Semmi akadály sincs annak, hogy napirendre tűzzék a táplálkozással összefüggő tudnivalókat is. Nem tudományoskodó, hanem a hallgatók felkészültségéhez igazodó előadásokra van szükség. Olyanokra, amelyekből azt is megtudják a hallgatók, hogy mire kell ügyelniük a kóvéreknak, a gyomorbántalmakban szenvedőknek, azoknak, akik fogyón vagy hízni szeretnének, az idősebb embereknek, a terhes anyáknak, a szív- és érbetegeknek, s így tovább.

Természetesen az a leghelyesebb, ha az orvosi képzetséget kívánó tanácsadó orvos beszél. A főzési tanácsadást olyan emberre helyes bízni, aki nemcsak a régi, hagyományos ételek elkészítéséhez ért jól, hanem az egészségügyi szempontból jobb, de még nem eléggé ismert, nem elterjedt ételek főzéséhez, előállításához is. Szervesen kapcsolódik mindehhez a jó értelemben vett arupropaganda, amit mindenekelőtt a fogyasztói szervezetek szakembereitől lehet elvárni.

Gulyás Pál

Készítik az utakat az idegenforgalmi szezonra

Mint már lapunkban is írtuk, nagyarányú korszerűsítést végeznek a 3-as számú főútvonalon. A korrekciók során teljesen kikérik a Füzesabonyi községet a főútvonalon, amely nagyban meggyorsítja a forgalmat a miskolci vonalon. A Beton-útépítő Vállalat dolgozói a tervek szerint májusra elkészítik a maklári csomópontot. Képünkön a csomópontnál végzett munkálatokat örökítették meg, amelynek nagy segítségül nyújt az NDK gyártmányú gyalogút: egy mászkában 120 dolgozó munkáját képes elvégezni.

(Fotó: Kiss Béla)

Az idegenforgalmi szezonra készülnek a közúti igazgatóságok; megkezdődtek az úttestek foltozásait, takarításait. Rendezik a padkákat, pótolják a jelzőtáblákat, új-

kat helyeznek el az utak mentén, festik a korlátokat, a kerékvetőket, az irányjelzőket.

A közúti Igazgatóságok jelentése alapján a KPM Ut-

főosztálya összeállította a téli mérleget is, amely jóval kedvezőbben alakult, mint a korábbi években. Az egész télen ugyanis csak novemberben volt egy nagyobb hófúvási hullám, amely Békés, Borsod, Csongrád, Hajdú, Pest, Szabolcs, Szolnok és Zala megyére terjedt ki.

Az előző évben például 230 ezer órát dolgoztak a hóeltakarító gépek, az elmúlt időnyben mindössze 44 ezer órát. A költségek — bár nem ilyen arányban, hiszen a készletről tartott 700 gép ügyelete is pénzbe került — ugyancsak csökkentek, mintegy 40 százalékkal. Az előző évhez méretezett szóróanyagok — sónak, homoknak, salaknak — is csak a 40 százalékat használták fel, s mert voltak olyan időszakok, amikor tartósan kedvező volt az időjárás, közben a készletről kocsikat a környéken fuvarozásra, az utak építéséhez, javításához szükséges anyagok szállítására hasznosították.

Mindezt egybevetve, az elmúlt télen az ország útjain a hó és a síkosság elleni védekezés 55 millió forintba került, fele annyiba, mint az előző esztendőben.

(MTI)

Rugalmas árpolitika, avagy drága az egri strand?

Párbeszéd és meditáció

Többféle panasz érkezett szerkesztőségünkhez levélben és szóban egyaránt az utóbbi időben, amióta közölték, hogy emelik a különböző szolgáltatások tarifáját az egri strandon. Felhívtuk a fürdőt üzemeltető vizum vállalat igazgatóját, Kocsmár Jánost, hogy tájékoztasson a való helyzetről: — A kérdésben három téma van: igaz-e, hogy a korábbi havi 80 forintról mos-

tantól fogva 300 forintra emelik a kabinbérletek árát, s hogy ezzel együtt emelkednek a strandbélépőjegyek árai, és megfelel-e a valóságnak, hogy a jövőben kabint emeljen a Hadnagy úti lakótelep felőli területen lehet bérelni?

— Az árakat valóban emeljük, de így is az egri lesz az ország legolcsóbb strandja. Nem olcsó mulatság a strand üzemeltetése, súlyos százezerrel támogatja így is a kormányzat ezt a szolgáltatást. A belépőjegyek ára valóban a korábbi 3,10-ről 5 forintra emelkedik a felnőtt számára fogashasználatért, s nélkül pedig 4 forint. Ugyanakkor a hét első öt napján napi 2,50-ért adunk belépőjegyet a gyerekeknek, diákoknak, katonáknak és a nyugdíjasoknak.

— A kabinbérlet árának majdnem 300 százalékos emelkedése mégis sok...

— Szerintünk nem, mert napi egyszeri belépésre négy strandbélépőt is adunk hozzá.

— Hány nap nyereségreszesedést fizettek a múlt év eredményei alapján?

— Miért? — Ez nem tartozik ide... Nem tudom...

— Ki tudná megmondani ezt a vállalatnál?

— Senki. Erről csak én nyilatkozhatok.

— 21...

— Akkor még csak arról szeretnék hallani, hogy a Petőfi tér felőli bejárat mellett, miért nem adnak a jövőben kabint havi bérletre?

— Azért, mert a lakótelep felőli területet fejlesztjük, szépítjük a strandolók számára. Az lesz a szebb, s így akarunk kedvezkedni vendégeinknek...

— Elnézést, de a Petőfi tér környékén lakók ezt éppen nem „kedveskedésnek” tekintik, sőt ellenkezőleg, hiszen eddig egy félóra is eléggő volt reggel például vetkőzéssel, öltözéssel együtt a fürdőzésre, de így szinte a strand túlórára, meg vissza elmegy tizenöt perc a gyaloglással...

— Hiába, mégis így lesz. Egyébként is, ez vállalati beügg...

Fataky Dezso

Historia domus

gazdaságában. Villányban, Bogáton, a Hosszúverő-pusztán Beniczkyknél. S a legutolsó bejegyzés, 1943-ból: gróf Teleky Gyula, Solt. Felapozza a könyvecskét a személyi adatokról és az születési évszámra mutat:

— Ez az adat hamis — mondja. — Azt írták be, hogy 1914-ben születtem, pedig a valóságban csak 1916-ban érkeztem erre a világra. Tizenegy éves voltam, amikor dologra álltam és meg kellett örégiteni tizenháromra, másként nem kaphattam volna munkát.

Megkérdem, vajon idevaló-e?

— Kétszertendős korban kerültem Bátorba, mint fiatal fát ültetett ebbe a talajba, teljesen ide tartozom — hangzik a válasz.

Az 56 éves Nagy István életútja a lehető legtipikusabb. A „melyből kezdje, ki magasra készül” elve az ő esetében hatékonyan érvényesült. Egyszerű kisemberről lett közéleti vezetővé. Volt nemcsak summás, de erdei ölfavágó, sőt vándor kőbányász is, amikor a helyes kiválasztás elve alapján „kiemelték” és iskolára küldték, tanulni. 1949 óta tölt be különböző vezetői posztokat, szakadatlan.

— 1949-ben állattenyésztési és törzskönyvezési tanfolyamra küldtek, Balatonalmádba. Sikeresen elvégeztem, s utána mindjárt a me-

gyei tanács mezőgazdasági osztályán kaptam helyet. Állattenyésztési előadója voltam a hevesi járásnak, majd Pétervásáran lettem főléelő az ő mezőgazdasági osztályvezető. Innét Egerbe, a városi tanács mezőgazdasági osztályának élére kerültem, majd öthónapos pártiskola következett Miskolcon. A pártiskola után Pétervásáran lettem a pártiszervezet csücskös vezetője, s ezt a tiszteletet viseltem az ellenforradalomig. Dolgoztam még a MESZÖV-nél, 1958-ban pedig hazahívtak Bátorba, tanácselnökknek, azóta itt vagyok, itt dolgozom.

A község társadalmi, gazdasági, mindennapi gondjaira kanyarodik ezután a beszélgetésünk. Nagy István tud minden gondról, problémáról, látja valamennyit, hiszen kézzelfogható ügyek alakjában kerülnek elébe. Igyekezik erejét összeszedve, hogy a lehetőség szerint megnyugtatóan, igazságszerzően rendezze, oldja meg őket.

— En ott voltam életünk nagy örvényéseiben — mondja közeli múltunkra visszatérvén. — Megtettem mindig, amit kellett. Hittem, hogy helyesen cselekszem, hogy így kell építeni a fejlődés útját. Most már sok mindent másként látok... S ha hibáztam volna akkor, most azon vagyok, hogy sok-szorosan jóvátegyem.

Ha napi munkájával végez, esténként az írásban ke-

rés megpihenést. Nagy István, Bátor tanácselnöke, 1949 óta eseménynaplót vezet. Krónikát „költ”. História, történelmet ír. Saját élete „historia domus”-át.

— Ebben a naplóban a napi eseményeket, dolgokat rögzítem. Napra, órára, percre jegyzem életem eseményeit. Jegyzem azokat a politikai, társadalmi és egyéb eseményeket, amelyek körülöttem történnek, amelyeknek szemtanúja és személyes részese vagyok. Megírom életemomat, magam és társaim kínzóit, kihívásait. Tudom, hogy nem irodalmat csinálók és nem is akarok azt csinálni. Naplóm visszapillantás, értékelés, emlékezés. Felismerés egy útnak, honnan indultam, hol tartok...

Naplóját írja esténként, s van, hogy a kora hajnal is tollal a kezében találja. Megörökléti korának robbanásos változásait, azokat az örvénylées hőséveket, amelyeknek tisztes szolgálója, szerény munkása és tanúja volt. Naplójában benne a múlt, a folyamatos, időrendben következő feljegyzésekben ott a jelen is. Összintete, gondolatokat és érzelmeiket feltáró dokumentumot ír Bátor tanácselnöke, helytörténelmi és kortörténelmi adalékokkal.

Nagy István naplóíró szenvedélyéről eddig senki nem tudott. Ez a szenvedély családja előtt is titok maradt. Ha a csendes, észrevétlen krónikást itt most sokak előtt „lelepleztük”, ne haragudjon meg érte. Időnk krónikásai ma már nem maradhatnak — névtelenek.

Ha napi munkájával végez, esténként az írásban ke-

Bátor dombövé köze ékelt kicsi falu. Nevét őrzik a középkorból fennmaradt várispánsági iratok, a pápai tizedjegyzék, sőt a Bakocs kódex lapjai is. A nevezetes börtormei helyek között tartották számon valaha megemlítve, hogy a szőlőművelés fejletti fokán állott „korhelyezte szerint”. A hajtandólvolt intenzív gazdálkodási ágazatra ma már alig-alig emlékezteti az embert valamit. A régi tornácok házak kis előkertjeiben, vagy akis udvarokban látni még tetőtől felé felülő szőlőtűkét.

Papoké volt itt minden évszázadokon keresztül. Föld, ház, jószág, ember — csak nekik szolgált. Annyit „nyer” ebből a falu, hogy a parochiális rendszer kiépítésével önálló anyaszentegyházat kapott, s ennek filiája lett Aranyos és Bocs is, a két szomszédos község. Most majd tanácsai „székely” leszünk.

Valaha a parochia plébánosai „historia domus”-t vezettek, házi történelmet írtak, időrendben következő feljegyzésekben örökítették meg az eseményeket. Ma mások írják a „historia domus”-t. Például Nagy István, Bátor község tanácselnöke.

Bekopogtattam a tanácsházára. Nagy István néma bemutatkozással kezdte. Kezembé adta 1927. április 22-én kiállított munkásigazolványát.

A sárgult, megkopott könyvecske első bejegyzése „Beszéd Mezőhegyesi Gazdaság”. Itt dolgozott több mint hat hónapot, szakmánybér és konvenció volt a fizetése. Dolgozott még Kaposváron, a Teleki-szőlőtelepek pécsi